

МОНОГРАФИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗНАНИЕТО В БИБЛИОТЕКАТА

Гл. ас. д-р Стела В. Георгиева

Проф. д-р Нели Костова издаде документалното монографично изследване със стегната структура и прецизно композиране на теми, интерпретиращи актуални проблеми, свързани с организацията, стратегиите, мениджмънта и маркетинга на знанието в съвременната библиотека¹. Книгата, излязла през 2014 г. в обем 286 страници, е рецензирана от доц. д-р Никола Казански и е под редакцията на д-р Константина Недкова. Монографията включва увод, 11 глави, заключение и солиден списък на цитирана литература – книги, статии, нормативни документи, електронни ресурси.

Още в увода се изтъква обстоятелството, че информационният мениджмънт не би могъл да решава пълноценно възникващите проблеми в съвременното общество, което налага да се приложи ново направление – управление на знанията, разбирани като всички знания на производителите и потребителите, а заедно с тях и тези, които са формализирани в различните видове документи. Библиотеката се явява по думите на авторката специфична институция, която в съвременните условия изисква разработване на инструментариум, с помощта на който да се свърже в единно цяло фрагментираното знание². Привеждат се съвременни изследвания по проблема – автори като Карл Унг, Хенри Блис, Джес Шира; изтъкват се задачите на изследването – сред тях е тезата, че текстът за възникването на библиотеката като основна форма за организация на знанието; доказва се тезата за възникването на библиотеката като инструмент за управление на фрагментираното документирано знание, което библиотекарите по неповторим начин интегрират в единно информационно пространство и при работа с фондовете формират условия за по-бързо генериране на необходимото ново знание³. Подчертава се, че изследването е проведено и се реализира във формата на *концептуален обзор*, като по този начин се доказва съпричастност на автори спрямо определени идеи, подпомогнати и от солидна библиографска справка.

Първата част на монографията „Управлението на знанието в библиотеките“ е преобладаващо теоретична. В първа глава в теоретичен план се изяснява генезисът и началните функционални взаимоотношения между знанието и неговото ор-

ганизиране, както и ролята на текста като способ за организация на знанията и диференцирането на формите за организиране в устния етап от развитието на обществото, привеждайки в хронологичен аспект възгледи на изтъкнати изследователи (С. Г. Фатыхов; Рене Декарт, Ото Регенбоген, Клод Леви-Строс, Рей Дъглас Бредбъри и пр.). Втора глава представя организацията на знанието в началото на писмения етап от общественото развитие. Разглежда се спецификата на документа като носител на текста и форма на организация на знанието. Изяснява се спецификата при информационните нива на документа; особеностите и характеристиките на документираната информация.

Втора част „Управление на знанието“ изяснява самото понятие; прави обзорец преглед на съществуващите етапи, идеи и концепции с кратко представяне на техните автори и позиции (Фридерик Уинслоу Тейлър; Мак Лаурин; Анри Файол; Честър Бърнард; Джордж Елтън Мейо; Дъглас Макгрегър; Ейбрахам Харолд Маслоу). Вярна на прецизността при библиографския критико-аналитичен анализ, проф. Н. Костова изяснява и формирането на нова парадигма в развитието на знанието, като тук прави обстоен преглед на изтъкнати мислители след 20-те години на XX век – Йозеф Шумпетер, Н. Д. Кондратиев, Герхард Менш, Питър Дракър, Даниел Бел, Маршъл Маклуън, Джон Кенет Гълбрайт, Алвин Тофлър и пр. Съпоставяйки утвърдени с годините информационни системи с новите тенденции, Н. Костова извежда гледището, че създаването и поддържането на базисни данни е първата крачка към „безхартиената информатика“, при която се изключва необходимостта от „ръчно създавания огромен поток документи, съпътстващи подобни действия при традиционните технологии“⁴. Въвежда се понятието „хипертекст“, развива се концепцията за информационното общество като постиндустриално (според идеите на японския учен и футуролог Йошита Масуда), ражда се нова научна дисциплина „синергетика“, въвежда се и понятието *интелектуален капитал* и концепцията за *множествения интелект*, като се достига до идеята, че едноличното създаването на знание от отделен работник е невъзможно⁵. Така, преглеждайки съвременните теоретични възгледи и оценки на видни експерти,

психолози, социолози и философи, авторката стига до специфичната библиотечна сфера, където се утвърждава парадигмата „управление на знанието“, определя дефинирането на понятието, разглеждайки и тенденциите в развитието на новата концепция, при това знанието се представя като стратегически ресурс и обект на управление, стигайки и до причините, поради които се формира системата за управлението на знанието – технологични, икономически и социални, както и нейните цели, задачи, специфика на подходите.

В четвърта глава са изложени стратегиите за управление на знанието, а в пета глава се представят приложимите към управлението на знанието технологии. Изясняват се и с критичен преглед на някои неточности в българската му употреба понятието *коучинг*, възприеман днес като вид консултиране и способ, подпомагащ клиента да определи ясно собствените цели и задачи и да се концентрира в реализацията им; като метод за осъзнато управление на собствения живот, подпомагащ намирането на неговия разумен баланс и ефективност на действие⁶. Изтъкват се ползите и от екипната работа и от екипното обучение, от формирането на лидерство в интелектуалната организация. Разглеждайки комуникационните технологии, Н. Костова акцентира върху съвременните функции на комуникационния манджмънт чрез инструментите на паблик рилейшънсът, каналите за разпространение на информация и знания. Подлагат се на анализ системите за планиране на ресурсите на организацията, както и системите за управление на взаимоотношения с клиентите и на информационна поддръжка на аналитичната дейност. Изследвайки спецификата на маркетинговите технологии, авторката излага идеите за маркетинг на отношенията, формиране на лоялност у потребителя, акцентира върху иновативния стратегически подход *customization* (къстъмизация) – индивидуализиране на стандартните пазарни предложения съобразно потребностите на клиента с негово участие в създаването на продукт⁷. Тук са проследени и още съвременните форми за директен маркетинг като: *database-marketing* – персонализирана към клиента комуникация; социален, събитиен, латерален и мобилен маркетинг; брандинг – технологията за

създаване, изграждане и утвърждаване на търговската марка; редбрандинг – технология за изменение на съществуващия бранд.

В третата част на монографията Н. Костова разглежда водещите аспекти на знанието в библиотеката. Особен интерес за специалистите представляват разсъжденията върху управлението на знанието в документа, излага се спецификата на метода *анализ на цитиранията*, като се привеждат и възгледите на видни световни учени. В девета глава се изследва типологията на документите – тук Н. Костова се спира детайлно върху спецификата на енциклопедията в помощ на управлението на знанието; извежда значението на подредбата на фонда на библиотеката, а в десета глава се анализира спецификата на каталогизирането, библиографското описание, аотирането и рецензирането, особеностите на библиотечните класификации и тяхното приложение в интернет. Във финалната единадесета глава се прави анализ върху спецификата на виртуалната библиотека и мястото на електронните каталози и библиографските указатели.

В заключението на монографията се извеждат водещите изводи и оценки, като се акцентира и върху практическата приложност на изследването.

Книгата на проф. Нели Костова е важен научен труд в модерното наукознание, който може с успех да се ползва и в обучението на студентите по библиотечни дисциплини. Със своята богата библиография, с позоваването върху десетки източници, авторитетни световни учени, концепции и идеи, както и чрез авторските заключения монографията е полезно и необходимо съвременно четиво за специалисти и изследователи.

БЕЛЕЖКИ

¹ Костова, Нели. Управление на знанието в библиотеките: Документално изследване. – София: За буквите – О писменехъ, 2014. – 288 с.

² Костова, Н. Цит. съч., с. 6–7.

³ Костова, Н. Цит. съч., с. 9.

⁴ Костова, Н. Цит. съч., с. 59.

⁵ Костова, Н. Цит. съч., с. 66 – 67.

⁶ Костова, Н. Цит. съч., с. 121.

⁷ Костова, Н. Цит. съч., с. 156.

THE MONOGRAPH ON MANAGEMENT OF KNOWLEDGE IN THE LIBRARY

Senior Lecturer Stela V. Georgieva, PhD

Review by Stela Valerieva Georgieva, PhD on the monograph of prof. Neli Kostova *Knowledge management in libraries: Documentary study* (Sofia: Za bukвите – O pismenah, 2014. – 288 p.). In his review, Dr. Stela Georgieva concluded that *Knowledge management* is an important scientific work in the modern science of libraries. Monograph of prof. Neli Kostova includes a solid bibliography. The book cites dozens of authoritative international scholars, their concepts and ideas. Monograph is useful and necessary for advanced reading specialists and researchers. ✧